

gnuje przedmiot ofiarowany Bogu, Matce Boskiej lub świętemu zgodnie z daną przez ofiarodawcę obietnicą za otrzymaną łaskę.

*Ex-voto* jest przykładem bezpośredniej relacji pomiędzy człowiekiem, a tym co ponadnaturalne, ze światem „powyżej”, wyrazem i świadectwem wiary, ludzką potrzebą komunikacji z tym, co boskie i transcendentne. Świadczy o wydarzeniu o charakterze nieprzeciętnym, cudownym lub za takie uznanym, połączonym z pozytywnym rozstrzygnięciem spraw z pomocą interwencji Boga lub konkretnej osoby świętej. *Ex-voto* dotyka cudowności i o niej traktuje. Jest wyrazem wiary w zaistniałe wydarzenie uznane za cudowne i niezwykłe. Jest *milagro* – cudowne<sup>35</sup>.

W 1929 r., na kartach *Idols Behind Altars*, Anita Brenner tak pisała:

W dzisiejszym Meksyku słowo cud oznacza zdarzenie, ale także mały obrazek, który je upamiętnia [...]. Możesz powiedzieć, że widziałeś cud i będzie to oznaczało, że widziałeś samochód, który ominął dziecko, chociaż miało zostać zabite; że byłeś chory na gruźlicę czy czyrak, lecz zostałeś uleczony; lub też, że w kościele, w którym się modlisz, w długich pionowych i poziomych rzędach obrazków opisujących takie oto zdarzenia, jeden przykuł twoją uwagę. „Widziałeś”, oznacza że przeżyłeś dany moment<sup>36</sup>.

Wota są cennym źródłem poznania religijności, która znajduje wyraz w tym urzekającym zjawisku sztuki religijnej. Jacek Olędzki pisał, że cechą religijności

jest oscylowanie między (...) wrażliwością mirakularną, pragnieniem cudowności, czy tylko niezwykłości, a dążeniem praktycznym, zmysłem praktycznym, potrzebą rzeczy nader konkretnych, niezbędnych, aż pospolitych. Jest to oscylowanie między powściągliwością i egzaltacją, umiarem i niepohamowaniem, gorliwością i nadgorliwością<sup>37</sup>.

*Ex-voto* więc, przedstawia pewnego rodzaju świadomość religijną, wrażliwość mirakularną, zdarzenie za cudowne uznane, które w świadomości jednostkowej czy zbiorowej uzyskało miano niezwykłego, niewytłumaczalnego<sup>38</sup>. „Cud [jak pisał Rudolf Otto] jest najukochańszym dzieckiem wiary”<sup>39</sup>. Zdarze-

<sup>35</sup> *Milagro* – z hiszp. „cud”. Obrazki wotywnie określa się także mianem *milagros*, chociaż jak pisałam w części poświęconej *retablos*, *milagros* mogą odnieść się do prawie jakiegokolwiek przedmiotu będącego świadectwem obecności boskiej.

<sup>36</sup> BRENNER 2000: 163.

<sup>37</sup> OLĘDZKI 1989: 147.

<sup>38</sup> OLĘDZKI 1989, HEMKA, OLĘDZKI 1990, KOWALSKI 1994.

<sup>39</sup> OTTO 1968: 100.